

Word met stijl

In dit project leer je hoe je tekst in Word kunt structureren en opmaken met behulp van stijlen.

Gouden Eeuw

De Gouden Eeuw was een periode in de Nederlandse geschiedenis, en dan met name van de noordelijke zeven Verenigde Provinciën, waarin de Nederlandse handel, wetenschap, kunst en militaire macht (vooral ter zee) een toppositie in de wereld innamen.

Deze periode komt ruwweg overeen met de 17e eeuw. Sommigen houden als beginpunt het jaar 1602 aan, het jaar waarin de VOC opgericht werd; anderen kiezen hiervoor het jaar 1609, het beginjaar van het Twaalfjarig Bestand. Na het rampjaar 1672 begon een periode van economische neergang en was de Gouden Eeuw over haar hoogtepunt heen.

Dit artikel behandelt de sociale en culturele geschiedenis. Zie voor politieke gebeurtenissen ook Geschiedenis van Nederland en Tachtigjarige Oorlog (1568-1648).

Inleiding

Er zijn verschillende oorzaken aan te wijzen die hebben bijgedragen aan deze bloeiperiode in kunsten en wetenschappen.

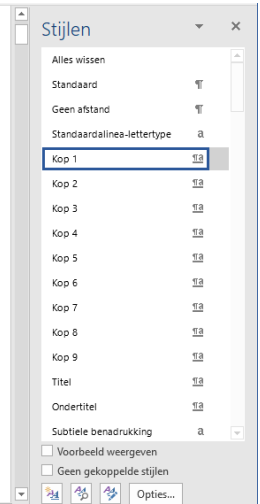
Rijkdom

Nederland nam in de 17e eeuw een absolute toppositie in de wereldhandel in. De bloeiende handel leidde tot een grote en zeer rijke klasse van kooplieden. De nieuwe voorspoed leidde ook tot meer aandacht voor en sponsoring van beeldende kunsten, literatuur en wetenschap.

Tolerantie

Nederlanders zijn van oudsher internationaal georiënteerd geweest. Dit kan voor een deel verklaard worden uit hun afhankelijkheid van buitenlandse handel en derhalve van goede buitenlandse betrekkingen. Deze nationale karaktertrek kan op zijn beurt weer bijgedragen hebben aan een andere, namelijk tolerantie jegens minderheden en respect voor minderheidsbelangen.

Men kan ook stellen dat de reformatie heeft bijgedragen aan een over het

Structuur

Ieder document heeft een structuur.

Met stijlen vertel je Word wat de structuur van je tekst is. De tekst bovenaan je artikel is de kop, de alinea daarna is de inleiding, de volgende alinea's zijn platte tekst, enzovoort.

Kop

Inleiding

Platte tekst

Bijschrift

Subkop

Muzikaal duo start muziekpraktijk Muzt

DOESBURG - Esther ter Steeg en Femke Kelderman zijn de muzikale ondernemers van Muzt. Een muziekpraktijk voor workshops en projecten. Het programma aanbod is breed, de site www.muzt.nl geeft enig idee wat de mogelijkheden zijn.

Esther ter Steeg is afgestudeerd dwarsfluit docente aan het conservatorium en dirigente. Femke Kelderman heeft de studie SPH (sociaal pedagogische hulpverlening) voltooid en heeft op het conservatorium de opleiding schoolmuziek gedaan.

Beide zijn echte muzikale duizendpooten met nog een gezamenlijke passie: werken met mensen met een beperking. Esther: "Als ik niet naar het conservatorium was gegaan was ik iets in die sector gaan doen." Dat gevoel bleef en kwam opnieuw naar boven toen ze Femke leerde kennen.

Femke Kelderman speelde piano in het kinderkoor dat Esther leidt en vertelde heel enthousiast over een muzikaal alfabetproject met verstandelijk gehandicapten in Denemarken. Femke: "Voor mijn opleiding SPH liep ik stage in Denemarken en zag daar een onvoorstelbaar hoog niveau muzikaliteit bij mensen met een verstandelijke beperking.

Dat inspireerde me. In Nederland was daar toen nog niet in deze mate aandacht voor."

Voor haar conservatorium opleiding verzorgde Femke een musicalvoorstelling met andere mensen met een verstandelijke beperking.

Foto Peter Bakker / Apart fotografie

"Een internationaal integratie project. Ik wist: dit wil ik gaan doen, muziek maken met mensen."

Femke en Esther besloten samen iets te doen met hun muzikale kennis en gezamenlijke interesse. Esther: "Na diverse gesprekken door de jaren heen hebben we uiteindelijk echt de schouders eronder gezet en zijn we begonnen met Muzt."

Femke: "Een muziekpraktijk waarin we zo breed mogelijk willen samen werken met diverse groepen mensen."

Kantinesalsa
Omdat Muzt niet een vastomlijnd aanbod heeft en Esther en Femke mensen toch een idee willen geven wat het inhoudt nodigen ze vrienden en bekenden uit voor een middag vol workshops. Femke: "We doen bijvoorbeeld percussie. Natuurlijk de bekende djembé's, maar ook met andere materialen. Met kopjes, lefels een tafel en je handen kun je al een heel concert geven. Wij noemen het de 'kantinesalsa'."

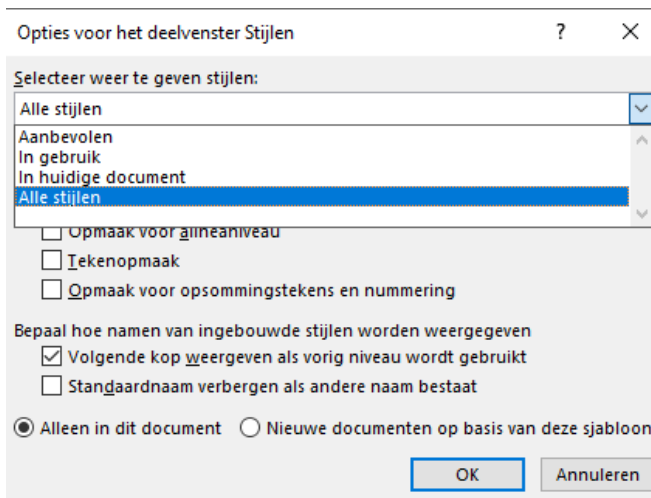
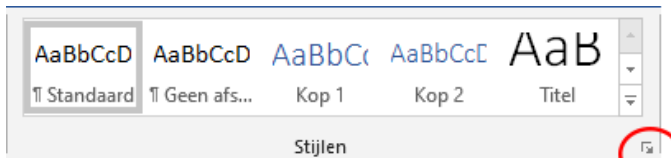
We hebben ook workshops voor bedrijven, teambuilding en als 'energizer'. Het is heel leuk om te zien dat mensen eerst denken dat iets heel moeilijk is maar gaandeweg merken dat ze het zelf ook kunnen."

Esther en Femke zijn ook een muzikaal duo. Esther fluitte en Femke pianiste, dat muziek in stijl verzorgt. Voor een trouwerij, begrafenis of andere gelegenheid. Esther: "We kunnen eigenlijk bijna alles op muzikaal gebied verzorgen. Van klein, een kinderfeestje, naar groot, een project op bedrijf of school. We willen ons daarbij ook richten op muziek maken met verstandelijk beperkte mensen, met dat idee is tenslotte alles begonnen."

Lijst met stijlen

Je vindt de stijlen van Word in het lint onder het tabblad **Start**. Deze lijst is wel erg kort.

- Klik op het kleine pijltje rechtsonder op de Stijlen-werkbalk.
- Klik in het nieuwe venster op **Opties...**
- Kies bij **Selecteer weer te geven stijlen** voor **Alle stijlen**.
- Klik op **OK**.

Belangrijke stijlen

Hiernaast zie je een lijst met stijlen die je in bijna iedere tekst tegenkomt.

- **Platte tekst.** Deze stijl gebruik je voor de normale tekst in je document.
- **Kop 1, Kop 2, Kop 3.** Deze stijlen gebruik je voor koppen en subkoppen in je tekst. Koppen zijn er in meerdere niveaus. Standaard heeft Word negen niveaus koppen, maar je hebt aan drie meestal al genoeg.
- **Standaard.** Deze stijl mag je nooit rechtstreeks toepassen op je tekst! Helaas houdt Word zelf zich slecht aan deze regel, dus je moet er extra op letten.

Stijlen toepassen

Nu je weet hoe je een lijst krijgt van alle stijlen, kun je stijlen toepassen.

- Open het bestand **Gouden Eeuw.docm**.
- Zorg ervoor dat macro's ingeschakeld zijn.
- Zet de tekstcursor op de eerste regel.

In de lijst met stijlen kun je zien dat deze regel de stijl **Standaard** heeft.

- Klik in de lijst met stijlen op **Kop 1**.

Tip: in plaats van klikken op **Kop 1** kun je ook de sneltoets **Ctrl-Alt-1** gebruiken.

Gouden Eeuw

De Gouden Eeuw was een periode in de Nederlandse geschiedenis, en dan met name van de noordelijke zeven Verenigde Provinciën, waarin de Nederlandse handel, wetenschap, kunst en militaire macht (vooral ter zee) een toppositie in de wereld innamen.

Deze periode komt ruwweg overeen met de 17e eeuw. Sommigen houden als beginpunt het jaar 1602 aan, het jaar waarin de VOC opgericht werd; anderen kiezen hiervoor het jaar 1609, het beginjaar van het Twaalfjarig Bestand. Na het rampjaar 1672 begon een periode van economische neergang en was de Gouden Eeuw over haar hoogtepunt heen.

Dit artikel behandelt de sociale en culturele geschiedenis. Zie voor politieke gebeurtenissen ook *Geschiedenis van Nederland en Tachtigjarige Oorlog* (1568-1648).

Inleiding

Er zijn verschillende oorzaken aan te wijzen die hebben bijgedragen aan deze bloeiperiode in kunsten en wetenschappen.

Rijkdom

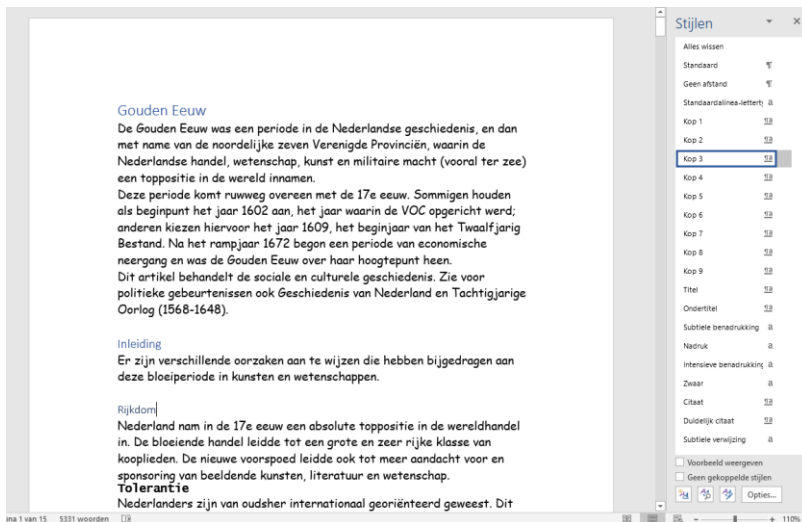
Nederland nam in de 17e eeuw een absolute toppositie in de wereldhandel in. De bloeiende handel leidde tot een grote en zeer rijke klasse van kooplieden. De nieuwe voorspoed leidde ook tot meer aandacht voor en

Koppen

Alle koppen moeten de juiste stijlen krijgen.

- Zet de tekstcursor op de regel **Inleiding**.
- Klik in de lijst met stijlen op **Kop 2**.
- Zet de tekstcursor op de regel **Rijkdom**.
- Klik in de lijst met stijlen op **Kop 3**.
- Geef in het hele document alle koppen de juiste stijl.

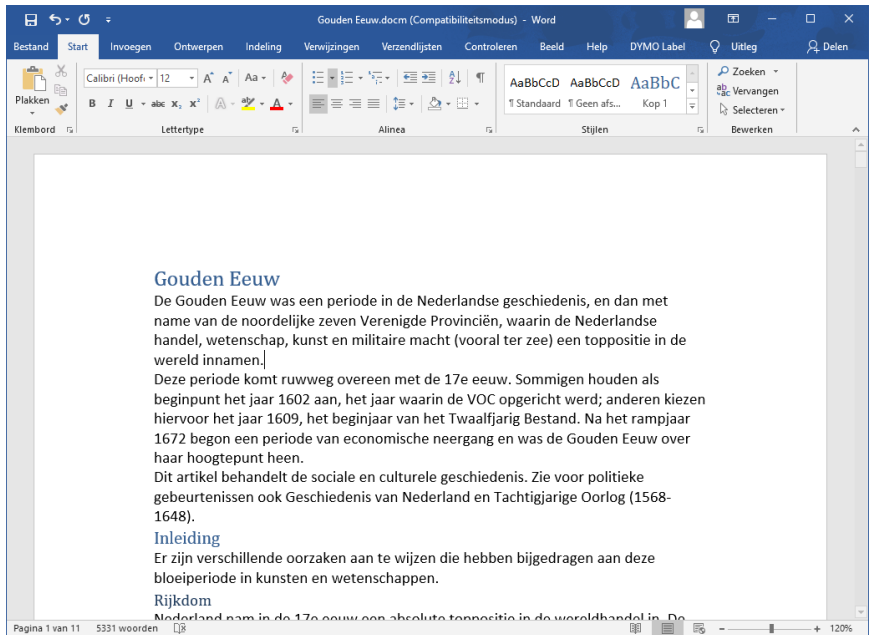
Tip: in plaats van klikken op **Kop 2** of **Kop 3** kun je ook de sneltoetsen **Ctrl-Alt-2** en **Ctrl-Alt-3** gebruiken.

Platte tekst

Alle overgebleven alinea's hebben nu de stijl **Standaard**. Hier is een truc om ze in één keer allemaal in **Platte tekst** te veranderen.

- Selecteer alle tekst.
- Zet in de lijst met stijlen de muiscursor op **Standaard** zonder te klikken.
- Klik op het pijltje rechts van **Standaard**.
- Kies voor **Alle exemplaren selecteren** (aantal: 77).
- Klik in de lijst met stijlen op **Platte tekst**.

Controle

Het bestand **Gouden**

Eeuw.docm bevat een macro om je te helpen met controleren of alles goed is gegaan.

- Druk op **Ctrl-Alt-S**.
- Verbeter eventuele fouten en controleer nog een keer.

Gouden Eeuw

De Gouden Eeuw was een periode in de Nederlandse geschiedenis, en dan met name van de noordelijke zeven Verenigde Provinciën, waarin de Nederlandse handel, wetenschap, kunst en militaire macht (vooral ter zee) een toppositie in de wereld innamen.

Deze periode komt ruwweg overeen met de 17e eeuw. Sommigen houden als beginpunt het jaar 1602 aan, het jaar waarin de VOC opgericht werd; anderen kiezen hiervoor het jaar 1609, het beginjaar van het Twaalfjarig Bestand. Na het rampjaar 1672 begon een periode van economische neergang en was de Gouden Eeuw over haar hoogtepunt heen.

Dit artikel behandelt de sociale en culturele geschiedenis. Zie voor politieke gebeurtenissen ook Geschiedenis van Nederland en Tachtigjarige Oorlog (1568-1648).

Inleiding

Er zijn verschillende oorzaken aan te wijzen die hebben bijgedragen aan deze bloeiperiode in kunsten en wetenschappen.

Rijkdom

Nederland nam in de 17e eeuw een absolute toppositie in de wereldhandel in. De bloeiende handel leidde tot een grote en zeer rijke klasse van kooplieden. De nieuwe voorspoed leidde ook tot meer aandacht voor en sponsoring van beeldende kunsten, literatuur en wetenschap.

Tolerantie

Nederlanders zijn van oudsher internationaal georiënteerd geweest. Dit kan voor een deel verklaard worden uit hun afhankelijkheid van buitenlandse handel en derhalve van goede buitenlandse betrekkingen. Deze nationale karaktertrek kan op zijn beurt weer bijgedragen hebben aan een andere, namelijk tolerantie jegens minderheden en respect voor minderheidsbelangen.

Men kan ook stellen dat de reformatie heeft bijgedragen aan een over het algemeen milde opstelling ten opzichte van andersdenkenden.

Protestanten stellen dat de interpretatie van de Bijbel vooral een kwestie was van het eigen oordeel van ieder individu, in plaats van een centrale

Deze alinea moet de stijl 'Kop 2' hebben.

TMC Zojuist
Deze alinea moet de stijl 'Platte tekst' hebben.

[Beantwoorden](#) [Oplossen](#)

Deze alinea moet de stijl 'Kop 3' hebben.

Deze alinea moet de stijl 'Platte tekst' hebben.

Goed gedaan!

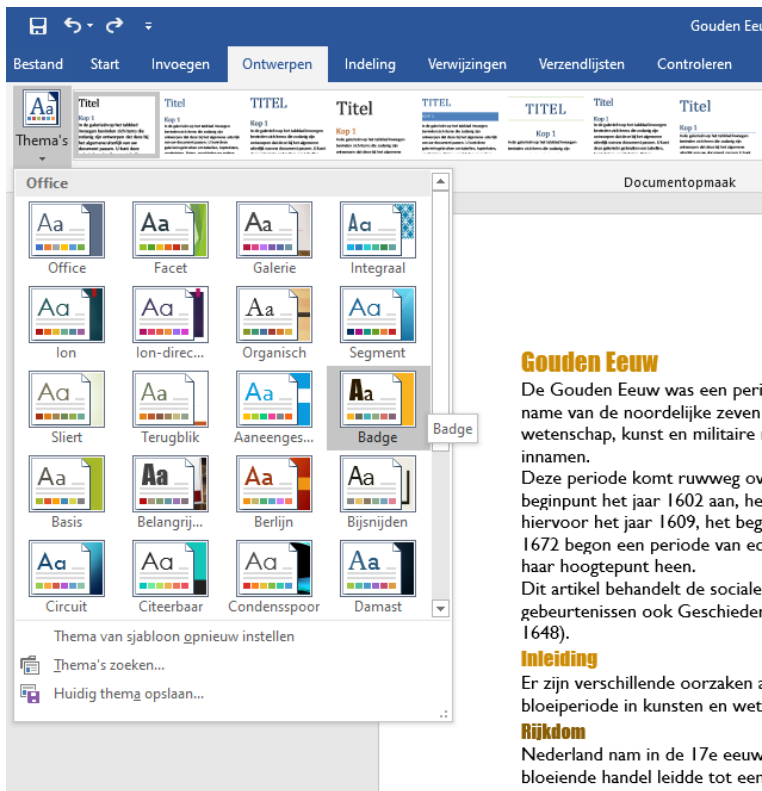
Je hebt alle stijlen goed ingesteld.

OK

Thema's

Doordat je stijlen gebruikt, kun je heel makkelijk de opmaak van je document aanpassen.

- Klik op het tabblad **Ontwerpen**.
- Klik op **Thema's**.
- Kies een thema, bijvoorbeeld **Badge**.

Gouden Eeuw

De Gouden Eeuw was een periode van de noordelijke zeven werkschap, kunst en militaire innamen.

Deze periode komt ruwweg op beginpunt het jaar 1602 aan, het hiervoor het jaar 1609, het beg 1672 begon een periode van ec haar hoogtepunt heen.

Dit artikel behandelt de sociale gebeurtenissen ook Geschiede 1648).

Inleiding

Er zijn verschillende oorzaken : bloeiperiode in kunsten en wet

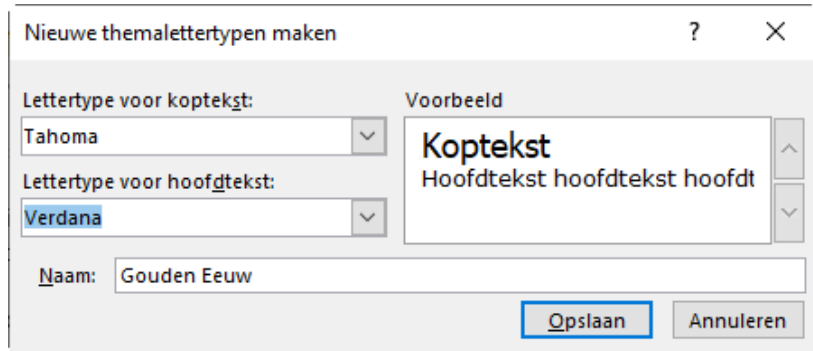
Rijkdom

Nederland nam in de 17e eeuw bloeiende handel leidde tot eer

Lettertypes

Als je geen thema kunt vinden met lettertypes die je mooi vindt, dan kun je ook zelf lettertypes kiezen.

- Klik op het tabblad - [Ontwerpen](#).
- Klik op [Lettertypen](#).
- Klik op [Lettertypen aanpassen....](#)
- Kies [Tahoma](#) als lettertype voor koptekst en [Verdana](#) als lettertype voor hoofdtekst.
- Vul een naam in, bijv. [Gouden Eeuw](#).
- Klik op [Opslaan](#).

Lettergrootte

De platte tekst is nu wat groot en de koppen zijn vrij klein.

- Rechtsklik in de lijst met stijlen op **Platte tekst**.
- Klik op **Wijzigen...**
- Stel de grootte van het lettertype in op 10pt.
- Klik op OK.
- Maak **Kop 1** 18pt groot en niet vetgedrukt.
- Maak **Kop 2** 14pt groot en niet vetgedrukt.
- Maak **Kop 3** 10pt groot en vetgedrukt.

Gouden Eeuw

De Gouden Eeuw was een periode in de Nederlandse geschiedenis, en dan met name van de noordelijke zeven Verenigde Provinciën, waarin de Nederlandse handel, wetenschap, kunst en militaire macht (vooral ter zee) een toppositie in de wereld innamen.

Deze periode komt ruwweg overeen met de 17e eeuw. Sommigen houden als beginpunt het jaar 1602 aan, het jaar waarin de VOC opgericht werd; anderen kiezen hiervoor het jaar 1609, het beginjaar van het Twaalfjarig Bestand. Na het rampjaar 1672 begon een periode van economische neergang en was de Gouden Eeuw over haar hoogtepunt heen.

Dit artikel behandelt de sociale en culturele geschiedenis. Zie voor politieke gebeurtenissen ook Geschiedenis van Nederland en Tachtigjarige Oorlog (1568-1648).

Inleiding

Er zijn verschillende oorzaken aan te wijzen die hebben bijgedragen aan deze bloeiperiode in kunsten en wetenschappen.

Rijkdom

Nederland nam in de 17e eeuw een absolute toppositie in de wereldhandel in. De bloeiende handel leidde tot een grote en zeer rijke klasse van kooplieden. De nieuwe voorspoed leidde ook tot meer aandacht voor en sponsoring van beeldende kunsten, literatuur en wetenschap.

Tolerantie

Nederlanders zijn van oudsher internationaal georiënteerd geweest. Dit kan voor een deel verklaard worden uit hun afhankelijkheid van buitenlandse handel en derhalve van goede buitenlandse betrekkingen. Deze nationale karaktertrek kan op zijn beurt weer bijgedragen hebben aan een andere, namelijk tolerantie

Afstand

Alinea's staan nu dicht op elkaar. Je kunt een witregel tussen de alinea's zetten zonder dat je overal Enters hoeft toe te voegen.

- Rechtsklik in de lijst met stijlen op **Platte tekst**.
- Klik op **Wijzigen....**
- Klik op **Opmaak** en kies **Alinea**.
- Stel **Afstand > Na** in op 6 pt.
- Klik op **OK** en dan weer op **OK**.

Gouden Eeuw

De Gouden Eeuw was een periode in de Nederlandse geschiedenis, en dan met name van de noordelijke zeven Verenigde Provinciën, waarin de Nederlandse handel, wetenschap, kunst en militaire macht (vooral ter zee) een toppositie in de wereld innamen.

Deze periode komt ruwweg overeen met de 17e eeuw. Sommigen houden als beginpunt het jaar 1602 aan, het jaar waarin de VOC opgericht werd; anderen kiezen hiervoor het jaar 1609, het beginjaar van het Twaalfjarig Bestand. Na het rampjaar 1672 begon een periode van economische neergang en was de Gouden Eeuw over haar hoogtepunt heen.

Dit artikel behandelt de sociale en culturele geschiedenis. Zie voor politieke gebeurtenissen ook Geschiedenis van Nederland en Tachtigjarige Oorlog (1568-1648).

Inleiding

Er zijn verschillende oorzaken aan te wijzen die hebben bijgedragen aan deze bloeiperiode in kunsten en wetenschappen.

Rijkdom

Nederland nam in de 17e eeuw een absolute toppositie in de wereldhandel in. De bloeiende handel leidde tot een grote en zeer rijke klasse van kooplieden. De nieuwe voorspoed leidde ook tot meer aandacht voor en sponsoring van beeldende kunsten, literatuur en wetenschap.

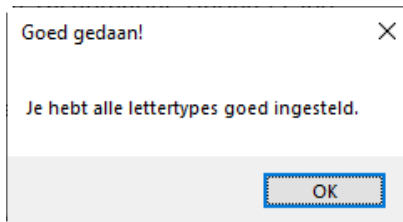
Tolerantie

Nederlanders zijn van oudsher internationaal georiënteerd geweest. Dit kan voor

Controle

Laten we weer even controleren of alles goed is gegaan.

- Druk op **Ctrl-Alt-L**.
- Verbeter eventuele fouten en controleer nog een keer.

Tekenstijl

Tot nu toe hebben we een stijl steeds toegepast op een hele alinea. Je kunt ook een stijl gebruiken voor een paar woorden.

- Selecteer de woorden [Gouden Eeuw](#) in de eerste alinea met platte tekst.
- Klik in de lijst met stijlen op [Nadruk](#).
- Zoek alle woorden [Gouden Eeuw](#) die in de platte tekst voorkomen en geef ze de stijl [Nadruk](#).

Tip: druk op [Ctrl-F](#) om tekst te zoeken.

Gouden Eeuw

De *Gouden Eeuw* was een periode in de Nederlandse geschiedenis, en dan met name van de noordelijke zeven Verenigde Provinciën, waarin de Nederlandse handel, wetenschap, kunst en militaire macht (vooral ter zee) een toppositie in de wereld innamen.

Deze periode komt ruwweg overeen met de 17e eeuw. Sommigen houden als beginpunt het jaar 1602 aan, het jaar waarin de VOC opgericht werd; anderen kiezen hiervoor het jaar 1609, het beginjaar van het Twaalfjarig Bestand. Na het rampjaar 1672 begon een periode van economische neergang en was de *Gouden Eeuw* over haar hoogtepunt heen.

Je kunt je eigen stijl maken.

- Klik in de lijst met stijlen op .

- Geef de stijl de naam **Gebeurtenis**.

- Kies bij **Type stijl** voor **Teken**.

- Kies bij **Stijl** gebaseerd op voor Standaardlinea- lettertype.

- Maak de stijl groen.

Nieuwe stijl maken uit opmaak

Eigenschaften

Naam:

Gebeurtenis

Type stijl:

Teken

Stijl gebaseerd op:

a Standaardlinea-lettype

Volgende alineas:

Opmaak

B *I* U

Vorige alinea Vorige alinea Vorige alinea Vorige alinea Vorige alinea Vorige alinea Vorige alinea Vorige alinea
Vorige alinea Vorige alinea Vorige alinea Vorige alinea Vorige alinea Vorige alinea

De uitkomst van de Nederlandse opstand tegen Spanje, beter bekend als de Tachtigjarige Oorlog (1568-1648), die vrijheid van godsdienst en economische en politieke zelfstandigheid als inzet had en als uitkomst een volledige onafhankelijkheid van de protest

Volgende a linea Volgende a linea Volgende a linea Volgende a linea Volgende a linea Volgende a linea Volgende
a linea Volgende a linea Volgende a linea Volgende a linea Volgende a linea Volgende a linea Volgende a linea
Volgende a linea Volgende a linea Volgende a linea Volgende a linea Volgende a linea Volgende a linea Volgende
a linea Volgende a linea Volgende a linea Volgende a linea Volgende a linea Volgende a linea Volgende a linea

Lettertype: Vet, Tekstkleur: Lichtgroen, Tekstopvulling, Stijl: Weergeven in de galerie Stijlen, Prioriteit: 2
Op basis van: Standaardlinea-lettertype

☒ Toevoegen aan galerie Stijlen

☒ Alleen in dit document ☐ Nieuwe documenten op basis van deze sjabloon

Opmaak ▼

OK

Annuleren

Eigen stijl toepassen

De stijl die je net gemaakt hebt, kun je toepassen net als alle andere stijlen.

- Selecteer de woorden **Twaalfjarig Bestand**.
- Klik in de lijst met stijlen op **Gebeurtenis**.
- Geef de volgende gebeurtenis in de tekst de stijl **Gebeurtenis**:
Tachtigjarige Oorlog,
Franse Revolutie, Leids
Ontzet, Nederlands-
Engelse Oorlog,
Glorious Revolution.

Gouden Eeuw

De *Gouden Eeuw* was een periode in de Nederlandse geschiedenis, en dan met name van de noordelijke zeven Verenigde Provinciën, waarin de Nederlandse handel, wetenschap, kunst en militaire macht (vooral ter zee) een toppositie in de wereld innamen.

Deze periode komt ruwweg overeen met de 17e eeuw. Sommigen houden als beginpunt het jaar 1602 aan, het jaar waarin de VOC opgericht werd; anderen kiezen hiervoor het jaar 1609, het beginjaar van het **Twaalfjarig Bestand**. Na het rampjaar 1672 begon een periode van economische neergang en was de *Gouden Eeuw* over haar hoogtepunt heen.

Dit artikel behandelt de sociale en culturele geschiedenis. Zie voor politieke gebeurtenissen ook Geschiedenis van Nederland en **Tachtigjarige Oorlog** (1568-1648).

Inleiding

Er zijn verschillende oorzaken aan te wijzen die hebben bijgedragen aan deze bloeiperiode in kunsten en wetenschappen.

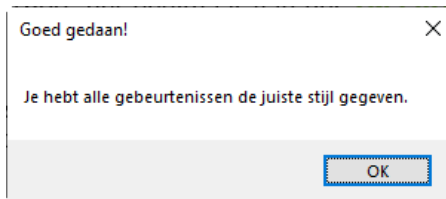
Rijkdom

Nederland nam in de 17e eeuw een absolute toppositie in de wereldhandel in. De bloeiende handel leidde tot een grote en zeer rijke klasse van kooplieden. De nieuwe voorspoed leidde ook tot meer aandacht voor en sponsoring van beeldende kunsten, literatuur en wetenschap.

Controle

Laten we weer even controleren of alles goed is gegaan.

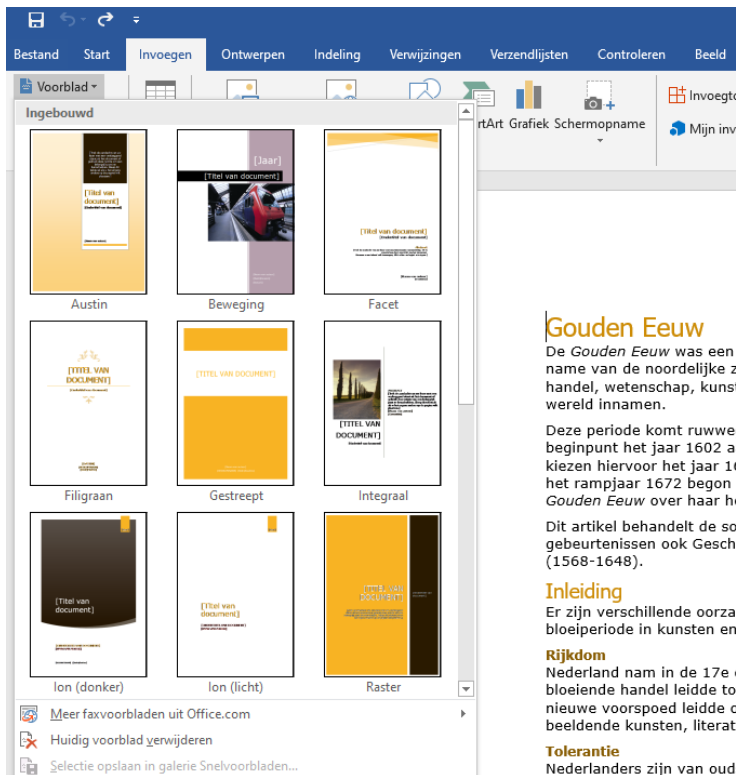
- Druk op **Ctrl-Alt-G**.
- Verbeter eventuele fouten en controleer nog een keer.

Voorblad

Om het document af te maken voegen we een voorblad en een index pagina toe.

- Plaats de cursor voor de **G** van Gouden Eeuw.
- Klik op het tabblad **Invoegen**.
- Klik op **Voorblad**.
- Kies een thema, bijvoorbeeld **Beweging**.
- Vervang de afbeelding voor een afbeelding die gerelateerd is aan het onderwerp.
- Verwijder [Bedrijfsnaam]
- Vul de overige gegevens in.

Gouden Eeuw

De *Gouden Eeuw* was een name van de noordelijke z handel, wetenschap, kunst wereld innamen.

Deze periode komt ruwwe beginpunt het jaar 1602 a kiezen hiervoor het jaar 16 het rampjaar 1672 begon *Gouden Eeuw* over haar h

Dit artikel behandelt de so gebeurtenissen ook Gesch (1568-1648).

Inleiding

Er zijn verschillende oorza bloeiperiode in kunsten en

Rijkdom

Nederland nam in de 17e i bloeiende handel leidde to nieuwe voorspoed leidde o beeldende kunsten, literat

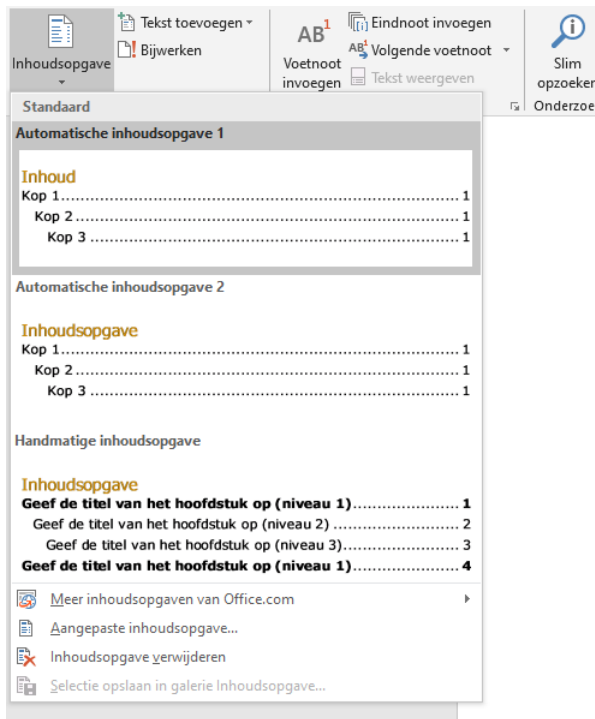
Tolerantie

Nederlanders zijn van oud:

Inhoudsopgave

Een inhoudsopgave is een overzicht van alle hoofdstukken en paragrafen van een document.

- Plaats de cursor voor de [G](#) van Gouden Eeuw.
- Klik op het tabblad [Invoegen](#).
- Klik op [Lege pagina](#).
- Ga in de lege pagina staan en klik op het tabblad [Verwijzingen](#).
- Open [Inhoudsopgave](#) en selecteer [Automatische inhoudsopgave 2](#).

Eindresultaat

2019

Gouden Eeuw

[Naam van auteur]

25-9-2019

Inhoudsopgave

Gouden Eeuw	2
Inleiding	2
Rijkdom	2
Tolerantie	2
Zelfbewustzijn	2
Leiding van bestuurders en geleerden	3
Koloniaal Rijk	3
Handel en Nijverheid	3
Sociale Structuur	4
Verstedelijking	4
Rangen en standen	5
Cultuur	6
Religie	6
Onderwijs	6
Universiteiten	7
Wetenschap	7
Schilderkunst	8
Historiestukken	8
(Groeps-)portretten	8
Allerlei tafereel	9
Landschappen en stadsgezichten	9
Stilleven	10
Architectuur	10
Literatuur	10
Beeldhouwkunst	11
Muziek	11
Einde van de Gouden Eeuw	11

Gouden Eeuw

De Gouden Eeuw was een periode in de Nederlandse geschiedenis, en dan met name van de noordelijke zeven Verenigde Provinciën, waarin de Nederlandse handel, wetenschap, kunst en militaire macht (vooral ter zee) een toppositie in de wereld innamen.

Deze periode komt ruwweg overeen met de 17e eeuw. Sommigen houden als beginpunt het jaar 1602 aan, het jaar waarin de VOC opgericht werd; anderen kiezen hiervoor het jaar 1609, het beginjaar van het *Twaalfjarig Bestand*. Na het rampjaar 1672 begon een periode van economische neergang en was de Gouden Eeuw over haar hoogtepunt heen.

Dit artikel behandelt de sociale en culturele geschiedenis. Zie voor politieke gebeurtenissen ook *Geschiedenis van Nederland* en *Tachtigjarige Oorlog* (1568-1648).

Inleiding

Er zijn verschillende oorzaken aan te wijzen die hebben bijgedragen aan deze bloei-periode in kunsten en wetenschappen.

Rijkdom

Nederland nam in de 17e eeuw een absolute toppositie in de wereldhandel in. De bloeiende handel leidde tot een grote en zeer rijke klasse van kooplieden. De nieuwe voorspoed leidde ook tot meer aandacht voor en sponsoring van beeldende kunsten, literatuur en wetenschap.

Tolerantie

Nederlanders zijn van oudsher internationaal georiënteerd geweest. Dit kan voor een deel verklaard worden uit hun afhankelijkheid van buitenlandse handel en derhalve van goede buitenlandse betrekkingen. Deze nationale karaktertrek kan op zijn beurt weer bijgedragen hebben aan een andere, namelijk tolerantie jegens minderheden en respect voor minderheidsbelangen.

Men kan ook stellen dat de reformatie heeft bijgedragen aan een over het algemeen milde opstelling ten opzichte van andersdenkenden. Protestantse stellen die de interpretatie van de Bijbel vooral een kwestie van het eigen geweten van ieder individu is, en verwerpen centrale dogma's en een hiërarchische om deze te bekrachtigen. Dat nam niet weg dat de gereformeerden in de Gouden Eeuw een machtspositie innamen gevestigd door de Staat (Synode van Dordrecht, en het andersdenkende protestanten moeilijk of onmogelijk maakten volgens andere opvattingen religie te bedrijven.

Of het hier ging om de bijna spreekwoordelijke Nederlandse tolerantie (zie ook sectie religie hieronder) of om een vorm van onverschilligheid, in ieder geval maakte dit het buitenlanders makkelijker om naar de Lage Landen te reizen of zelfs te emigreren (vaak als vluchteling). De Nederlanders in de Gouden Eeuw bleken echter in bepaalde opzichten helemaal niet erg verdraagzaam, zoals ten opzichte van varianten op het officiële gereformeerde geloof. De vrijzinnige geloofsovertuigingen, doopsgezinden, remonstranten en mennonieten bijvoorbeeld werden vervolgd, kregen strenge beroepsverboden en moesten soms (in het geval van de strikt pacifistische mennonieten) zelfs emigreren (zoals naar Danzig en omstreken, en later naar de Wolga waar zij bekend werden als 'Wolga-duitsers'). Joden in Nederland konden geen lid worden van de gilden, konden geen poorter worden en mochten niet trouwen met niet-Joden. Toch was er relatief veel vrijheid in de Nederlanden, en werden een aantal Nederlandse steden een sociale 'smeltkroes'.

Zelfbewustzijn

De uitkomst van de Nederlandse opstand tegen Spanje, beter bekend als de *Tachtigjarige Oorlog* (1568-1648), die vrijheid van godsdienst en economische en politieke zelfstandigheid als inzet had en als uitkomst een volledige